

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Teze bakalářské práce

Cestovní ruch na Třeboňsku z pohledu rezidentů

Vypracoval: Vochoska Jan

Vedoucí práce: Klufová Renata, doc. RNDr. Ph.D.

České Budějovice 2023

1 Úvod

Tématem mé bakalářské práce je postoj rezidentů oblasti Třebońska k cestovnímu ruchu. Na tuto problematiku jsem se zaměřil především z důvodu vysoké turistické vytiženosti této oblasti. Zároveň z vlastní zkušenosti vím, jak moc je zde situace komplikovaná, obzvláště v letních měsících. S nevolí vůči turistům ze strany místních obyvatel se tu setkávám velice často. Proto jsem si vybral téma, které se mě jako rezidenta města Třeboň týká. Mohu se tak hlouběji ponořit do všedního života svých spoluobčanů a z jejich subjektivního názoru, zaznamenaného v dotazníkovém šetření, vyvodit co nejvíce přínosné poznatky. Věřím, že ty by mohly do budoucna přispět k pozitivním změnám, a pomoci ke zmírnění napětí mezi rezidenty a návštěvníky tohoto turisticky významného území.

2 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je analýza percepce cestovního ruchu rezidenty v turistické oblasti Třebońska. Dílčím cílem práce je zjistit, jaký vztah mají rezidenti k turistům na jejich území a jak nahlíží na fungování obce, ve které žijí. Dalším cílem bakalářské práce je vyhodnotit dotazníkové šetření a na základě zjištěných poznatků navrhnout vlastní řešení, které pomůže k lepšímu vývoji destinace z pohledu místních obyvatel.

3 Struktura literární rešerše

Literární rešerše je v bakalářské práci zaměřena na dvě hlavní témata: charakteristiku oblasti Třebońska a teorii cestovního ruchu. V rámci charakteristiky oblasti Třebońska jsou popsány především přírodní a kulturní hodnoty této oblasti, které jsou atraktivní pro turisty. Dále je zde uvedena historie a současný stav cestovního ruchu v této oblasti.

Teoretická část práce se věnuje destinačnímu managementu a marketingu destinace. Destinační management popisuje, jakým způsobem je řízena a koordinována celková nabídka turistického produktu v dané oblasti. Marketing destinace se pak zaměřuje na propagaci turistických produktů a služeb, které jsou v dané oblasti k dispozici. Dále je zde uvedena stručná charakteristika Doxeyho iritačního indexu, který pomáhá popsat vztah mezi turisty a místními obyvateli a také pomáhá identifikovat možné problémy spojené s přílivem turistů.

Cílem této literární rešerše je poskytnout čtenáři komplexní přehled o charakteru oblasti Třebońska a teorii cestovního ruchu, která je důležitá pro pochopení fungování cestovního ruchu v této oblasti.

V této práci byl sběr dat uskutečněn formou kvantitativního šetření. To se povedlo realizovat pomocí elektronického dotazníku, který tvořil hlavní součást celého průzkumu. Dotazník byl vytvořen v jedné z aplikací ArcGIS Online, s názvem Survey123. Sběr dat probíhal osobní formou, díky čemuž měl výzkum částečně i kvalitativní ráz. Dotazování respondenti byli pouze rezidenti Třebońska a na otázky odpovídali nejčastěji v blízkosti jejich bydliště. Dotazník sbíral data o poloze GPS. To se dalo užitečně využít ve spojení s výzkumnými otázkami. Např. výzkumná otázka č. 1: ***Vnímají obyvatelé Třebońska citlivě pohyb návštěvníků v území? Roste míra iritace místních ve vztahu k rostoucí intenzitě cestovního ruchu?***

Dotazníkové šetření se celkem zúčastnilo 149 respondentů. Všichni respondenti jsou rezidenty Třebońska a dotazníky vyplňovali s asistencí autora, převážně v blízkosti jejich trvalého

bydliště. Dotazník obsahoval 30 otázek, z čehož 14 otázek bylo uzavřených, 1 polo uzavřená a 15 otázek otevřených. 7 otázek se zaměřuje na identifikaci respondenta. Finální počet respondentů byl sesbírán v intervalu od 13. 12. 2022 do 28.3. 2023.

Hlavním cílem tohoto dotazníkového šetření bylo zjistit názor místních obyvatel na celkový stav turismu v jejich okolí a pokusit se tak získat co nejkomplexnější přehled o celé problematice cestovního ruchu v dané oblasti. Dalším předmětem výzkumu bylo zjistit, která místa jsou nejvíce vytížená, co by se dalo podle rezidentů změnit k lepšímu a jak jsou místní obyvatelé spokojeni s nabídkou zájmových spolků, škol, a jiných veřejných zařízení ve své obci.

Vzhledem k tomu, že většina údajů shromážděných prostřednictvím průzkumu je kategoriální povahy, byly pro statistickou analýzu zvoleny vhodné metody. Statistická analýza výsledků průzkumu byla provedena pomocí programu SPSS. V počáteční fázi vyhodnocování jsem se zaměřoval především na analýzu závislostí v kontingenčních tabulkách. Závislost pozorovaná mezi dvěma proměnnými může být buď symetrická (vzájemná), nebo asymetrická (jednostranná). Základním testem používaným pro určení vzájemné závislosti dvou kategoriálních charakteristik je chí-kvadrát test nezávislosti. Tento test předpokládá, že pokud jsou dvě charakteristiky nezávislé, pak je rozdělení četností v kontingenční tabulce úměrné řádkovému, resp. sloupcovému okrajovému četnostem. Testujeme shodu mezi pozorovanými a očekávanými četnostmi. K měření intenzity (síly) závislosti se používají různé koeficienty, které se obvykle pohybují v intervalu 0 až 1 nebo -1 až 1, přičemž hodnota 0 znamená nezávislost. Další testy zahrnují testy nulovosti těchto koeficientů. Pokud není splněn předpoklad pro použití chí-kvadrát testu v kontingenční tabulce, používají se tzv. exaktní testy. V našem případě byla v případě nesplnění podmínek pro použití klasického chí-kvadrát testu použita také metoda Monte Carlo (viz např. Landau, Everitt, 2004).

Pro lepší pochopení struktury závislosti byl v případech s významnými výsledky použit znaménkový test. Tento test umožňuje podrobněji prozkoumat, do jaké míry je možné očekávat výsledky třídění i v původním souboru (Rabušic a kol., 2019).

Znaménkovým testem lze statisticky ověřit významné rozdíly mezi pozorovanými a očekávanými četnostmi. V textu jsou uvedeny hladiny významnosti pro tato zjištění rozdílů. (např. ++ $\alpha=0,01$ – pozorované četnosti jsou vyšší než očekávané a signifikantní na 1% hladině významnosti – riziko chyby max. 1%, + $\alpha=0,05$; +++ $\alpha=0,001$).

5 Výsledky

V kapitole s výsledky dotazníkového šetření byly postupně popsány výsledky jednotlivých otázek, které se týkaly spokojenosti rezidentů Třebońska s cestovním ruchem v této oblasti. Dotazník byl zaměřen výhradně na rezidenty. Každá část kapitoly se zaměřovala na jiný aspekt cestování a zahrnovala relevantní statistiky a grafy, které usnadňovaly porozumění výsledkům. V některých případech byly použity testy statistické významnosti, aby se ověřila míra závislosti mezi určitými faktory a odpověďmi respondentů. Celkově byly výsledky prezentovány systematicky a strukturovaně, aby bylo možné snadno porovnávat různé výsledky a získat ucelený obraz o spokojenosti rezidentů nejen s cestovním ruchem v této oblasti. Mimo cestovní ruch, byli rezidenti tázáni na jejich spokojenost s nabídkou zájmových spolků, nebo kvalitou školství.

Mimo již výše zmíněnou výzkumnou otázku č. 1, byly položeny další dvě:

Výzkumná otázka č. 2: ***Jaký je vztah mezi vzděláním respondentů a jejich názorem na fungování občanských sdružení a spolků v obci?***

Testování se týkalo zkoumání vztahu mezi vzděláním respondentů a funkčností občanských sdružení a spolků v obci. Pro testování této hypotézy byla použita metoda Monte Carlo z důvodu nesplnění podmínek pro klasický chí-kvadrát test. Testování proběhlo v programu SPSS. Výsledky znaménkového testu ukázaly, že lidé s nižším vzděláním (základní vzdělání, střední škola bez maturity) ve větší míře odpověděli na otázku, že občanská sdružení a spolky v obci nejsou, nebo nefungují. To může být důsledkem toho, že lidé s nižším vzděláním mají nižší úroveň informovanosti o fungování občanských sdružení a spolků v obci, nebo mohou mít menší zájem o účast a působení v těchto organizacích.

Je třeba zdůraznit, že i když výsledky znaménkového testu ukazují na statisticky významný vztah mezi vzděláním respondentů a odpověďmi na otázku o fungování občanských sdružení a spolků v obci, neznamená to automaticky, že existuje kauzální vztah mezi těmito faktory. Abychom mohli učinit závěr o případné příčinné souvislosti mezi vzděláním a funkčností občanských sdružení a spolků v obci, by bylo potřebné udělat další výzkum, který by se podrobněji zabýval touto problematikou.

A Otázka č. 3: ***Existuje vztah mezi věkem respondentů a jejich pociťovanými pozitivními dopady cestovního ruchu na posílení místní identity obyvatel a nárůst sounáležitosti?***

Při testování druhé hypotézy byla opět použita metoda Monte Carlo. Hypotéza se zaměřuje na vztah mezi věkem respondentů a jejich pozitivním vztahem k pocitu posílení místní identity obyvatel a nárůstu sounáležitosti. Z výsledků znaménkového testu, který byl proveden na základě věkových kategorií, vyplývá, že lidé ve věku 26-40 let významněji pociťují pozitivní dopad cestovního ruchu na posílení místní identity a sounáležitosti. Odpovědi "pociťuji silně" jsou v této věkové kategorii nejvýznamnější. Zároveň kategorie 41-65 let také pozitivní dopad pociťuje, ale již ne tak výrazně. Naopak kategorie nad 65 let pozitivní dopad příliš necítí. Celkově tedy výsledky ukazují, že pozitivní vztah k pocitu posílení místní identity a sounáležitosti se částečně liší podle věkových kategorií, s větším důrazem na mladší věkové skupiny. Tento výsledek naznačuje, že věk má vliv na to, jak se lidé identifikují s místem, kde žijí, a jaký mají pocit sounáležitosti s místní komunitou. Znamená to, že mladší a starší rezidenti mohou mít odlišné zkušenosti s místní identitou a sounáležitostí. Tyto výsledky mohou být důležité pro plánování a rozvoj místních komunit, aby byly schopny lépe pochopit potřeby různých věkových skupin a cílit své aktivity a programy tak, aby byly co nejúčinnější pro všechny obyvatele.

Na každého respondenta má cestovní ruch jiný dopad. Z dotazníkového šetření bylo dosaženo závěru, že většina rezidentů Třebońska vnímá cestovní ruch jako negativní jev, přes to má přínos pro místní ekonomiku a přispívá k rozvoji regionu. Jako nejvíce negativní vlivy cestovního ruchu se jeví, např. přehlcení centra města Třeboň a městysu Chlum u Třeboně v letních měsících a zvýšené množství odpadků v okolní přírodě. Respondenti vyjádřili několik nápadů na zlepšení této situace. Jedním z nich je zvýšení počtu košů na odpadky. Závěrem lze říci, že cestovní ruch na Třeboňsku je pro místní obyvatele důležitým tématem a je třeba nadále pracovat na řešení negativních dopadů a zlepšování podmínek pro turisty i rezidenty.

6 Návrhy řešení

Z tohoto výzkumu vyplývá několik možných řešení, která by mohla být nejen prospěšná udržitelnosti této oblasti, ale také zkvalitnit každodenní život rezidentů. Jedním z možných řešení se jeví rozšíření nabídky turistických atrakcí v okolních oblastech, které by mohly lákat turisty a snížit tak nápor turistů v centru města. Jako možné řešení se jeví vytvoření nových cyklostezek a pěších tras, které by turisty přivedly do méně frekventovaných částí Třebońska.

Dalším problémem je větší množství odpadků v okolní přírodě. Jedním z možných řešení by mohlo být zavedení systému recyklace a třídění odpadů v turistických oblastech. Mělo by být zajištěno dostatečné množství popelnic a nádob na tříděný odpad a v rámci informační kampaně by měli být turisté vzděláváni o významu třídění odpadů a důsledcích jejich neodpovědného zacházení s odpady.

Kromě těchto opatření by se dalo uvažovat o vytvoření turistických tras. Těch je však v této oblasti nad míru. Proto by bylo lepší je pouze vylepšit. Jako řešení se jeví vytvoření programů, které by se zaměřily na ekologickou turistiku a zároveň by umožnily rezidentům oblasti využít svého volného času aktivně a prospěšně. Již zavedené trasy by mohly vést k místům, kde by mohli turisté a rezidenti provádět sběr a třídění odpadů a současně se učit o významu ochrany přírody.

Celkově by plán měl být zaměřen na nalezení rovnováhy mezi rozvojem cestovního ruchu a ochranou přírody a zlepšením kvality života rezidentů oblasti.

Jako problém se může jevit výsledek testovaných hypotéz, ve kterých si můžeme všimnout, že mladí lidé v kategorii do 25 let a dále skupina respondentů nad 65 let nevnímají nabídku, nebo fungování sdružení a spolků obce jako dostatečné. To může být způsobeno nedostatkem komunikace v obcích na Třeboňsku.

Tomuto by mohlo pomoci řešení ve formě mobilní aplikace, nebo internetového serveru, který by mohl být spravován informačními centry jednotlivých obcí. Aplikace by měla za úkol nejen informovat rezidenty, ale také je spojovat a fungovat na bázi lokální sociální sítě. Na jednom místě by se tak mohl uživatel aplikace/serveru dozvědět o veškeré nabídce zájmových spolků a sdružení v jeho okolí. Případně i dále oznamovat veškeré události pro členy těchto skupin. Takto uzpůsobený nástroj by mohl být užitečný pro mladé rodiny s dětmi, obzvláště pro ty, kteří v Třeboni nežijí od narození a nemají přehled o tradičních spolcích, které zde fungují již desítky let (házená, veslování, fotbal atd.). Taktéž by byl užitečný pro seniory, kteří hledají určitou formu zábavy, nebo sociálního kontaktu. Zároveň by touto formou mohly obce komunikovat další problematiku a rozvoj cestovního ruchu se svými rezidenty, což by také mohlo mít pozitivní dopad na životy místních obyvatel.

Dále by mohla být dostupná i pro turisty a fungovat např. jako doposud stránky města a infocentra Třeboně, kde se mohou všichni dozvědět o kulturním programu na několik měsíců dopředu. Dalo by se zde i inzerovat ubytování, která jsou dál od hlavních tahů a zkusit tak odlehčit centrum nejvytíženějších oblastí.

Celkově by tak aplikace fungovala jako dobrý marketingový nástroj, který má za úkol odlehčit nelehké sezónní situaci a zároveň zlepšit život rezidentů a posílit jejich sounáležitost a to co nejjednodušší formou, tak aby informace byly snadněji dostupné úplně všem věkovým skupinám.

7 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zanalyzovat vnímání turistického ruchu a fungování obcí, rezidenty, v oblasti Třeboňska. Toho bylo dosaženo pomocí dotazníkového šetření, které proběhlo ve výše zmíněné oblasti. K dalším poznatkům a postřehům pomohly také small-talky s rezidenty při sbírání dotazníků osobní formou. Díky tomu měl výzkum nejen kvantitativní, ale také kvalitativní ráz a mnohdy se dalo snáze pochopit, co dotazovaný chce vyjádřit.

V první části jsme si vymezili důležité termíny a teorii, která se týká námi zkoumaného tématu. Na začátku byla charakterizována řešená oblast a vymezeno území. Dále byla vysvětlena klíčová teorie, úzce spojená s výzkumem, pojednávající o cestovním ruchu, udržitelném rozvoji TO, destinačním management, managementu a marketingu turistického ruchu. Zároveň je zde shrnuta metodika používána při vyhodnocování statistiky.

V druhé, praktické části byly výsledky dotazníkového šetření interpretovány s pomocí grafů, tabulek a komentářů. Na základě výsledků dotazníkového šetření mezi rezidenty Třeboňska lze konstatovat, že existují určité problémy spojené s vysokou turistickou návštěvností této oblasti, které vnímají i místní obyvatelé. Tyto problémy se týkají zejména přelidnění a zhoršení kvality života v letních měsících, ale i znečištění okolní přírody a infrastruktury. Problémy byly také zaznamenány v oblasti fungování komunikace mezi obcemi a rezidenty.

V rámci práce bylo provedeno statistické vyhodnocení výsledků a pomocí metod Monte Carlo byly ověřeny předem stanovené hypotézy. Podle výsledků zkoumání se ukázalo, že existuje závislost míry iritace na místě bydliště respondenta. Bylo zjištěno také, že existuje určitá souvislost mezi vzděláním a spokojeností obyvatel s nabídkou a fungováním sdružení a spolků

v jejich obci. Výsledky dále ukazují, že existuje určitá souvislost mezi věkem a pocitem růstu sounáležitosti a růstem místní identity rezidentů.

Na základě zjištěných problémů a výsledků dotazníkového šetření jsou navržena některá opatření a řešení, která by mohla pomoci ke zlepšení situace. Jedná se například o vytvoření nových turistických tras a aktivit, které by rozptýlily turisty do okolních oblastí a snížily tak přelidnění v centru Třeboně. Další možností je vytvoření lepší infrastruktury pro turisty, aby se minimalizoval vliv turistického ruchu na místní obyvatele. K celoročním problémům s informovaností rezidentů proběhl návrh internetové mobilní aplikace, nebo jednoduchého serveru. Ten by měl usnadnit běžný život v obci a více propojit lidi stejných zájmových skupin a ukázat, nebo i rozšířit nabídku volnočasových aktivit a nových sdružení. Zároveň by fungovala jako užitečný marketingový nástroj pro oblast Třeboňska.

V závěru je třeba zdůraznit, že cestovní ruch na Třeboňsku má potenciál přinést mnoho pozitivních dopadů, ale je třeba najít rovnováhu mezi rozvojem turistického průmyslu a udržitelností této oblasti. Výsledky této práce by mohly být využity k podpoře trvale udržitelného rozvoje cestovního ruchu na Třeboňsku, který by přinesl prospěch jak turistům, tak i místním obyvatelům.

8 Vybrané zdroje

ArcGIS Online. (2012). Retrieved April 11, 2023, from <https://stormaps.arcgis.com/stories>

LANDAU, S. & EVERITT B. S. (2004). Statistical Analyses using SPSS. London: Chapman Hall/CRC

PALATKOVÁ, M., & Zichová J. (2014). Ekonomika turismu. Praha: Grada Publishing.

RABUŠIC, L., SOUKUP, P., & MAREŠ, P. (2019). Statistická analýza sociálněvědních dat (prostřednictvím SPSS). Brno: Masarykova univerzita.

RYGLOVÁ, K., BURIAN, M., & Vajčnerová, I. (2011). Cestovní ruch: Podnikatelské principy a příležitosti v praxi. Grada.